

III ĐỊNH HƯỚNG VỀ PHƯƠNG PHÁP, HÌNH THỨC TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG, ĐÁNH GIÁ, KHÁI QUÁT NGUỒN TÀI NGUYÊN SÁCH VÀ HỌC LIỆU

1. Định hướng về phương pháp, hình thức tổ chức hoạt động

1.1. Định hướng chung⁽¹⁾

– Phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của HS; làm cho mỗi HS đều sẵn sàng tham gia trải nghiệm tích cực.

– Tạo điều kiện cho HS trải nghiệm, sáng tạo thông qua các hoạt động tìm tòi, vận dụng kiến thức và kinh nghiệm đã có vào đời sống; hình thành, phát triển kỹ năng giải quyết vấn đề và ra quyết định dựa trên những tri thức và ý tưởng mới thu được từ trải nghiệm.

(1) *Chương trình giáo dục phổ thông Hoạt động trải nghiệm và Hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp*, Sdd, tr. 43.

– Tạo cơ hội cho HS suy nghĩ, phân tích, khái quát hoá những trải nghiệm để kiến tạo kinh nghiệm, kiến thức và kĩ năng mới.

– Lựa chọn linh hoạt, sáng tạo các phương pháp giáo dục phù hợp: phương pháp nêu gương; phương pháp giáo dục bằng tập thể; phương pháp thuyết phục; phương pháp tranh luận; phương pháp luyện tập; phương pháp khích lệ, động viên; phương pháp tạo sản phẩm và các phương pháp giáo dục khác.

1.2. Một số điểm cần lưu ý khi thực hiện các phương pháp, hình thức tổ chức Hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp lớp 6

– Các trường và GV chủ động xây dựng kế hoạch nhà trường, kế hoạch tổ chức các hoạt động giáo dục của tổ chuyên môn, kế hoạch giáo dục của GV và kế hoạch bài dạy theo Phụ lục 2, Phụ lục 3, Phụ lục 4 trong Công văn số 5512/BGDĐT-GDTrH ngày 18 tháng 12 năm 2020 về “Tổ chức thực hiện kế hoạch giáo dục trong trường học”.

– Khi lập kế hoạch tổ chức hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp cho từng tuần, từng chủ đề, GV cần xác định những nội dung có liên quan HS đã được học ở các môn học khác như môn: Giáo dục công dân, Khoa học tự nhiên, Lịch sử và Địa lí, Âm nhạc, Mĩ thuật,... và những kinh nghiệm đã có của HS. Từ đó, thiết kế các hoạt động để khai thác các hiểu biết, kinh nghiệm đã có của HS và tạo cơ hội cho tất cả HS được thể hiện những kinh nghiệm, cảm xúc của bản thân khi tham gia các hoạt động, từ hoạt động khám phá, kết nối đến hoạt động thực hành, vận dụng.

– Vận dụng hai cách tiếp cận: học tập trải nghiệm và học tập hợp tác trong quá trình tổ chức các hoạt động trải nghiệm. Đối với cách học tập trải nghiệm, GV cần tạo điều kiện và khuyến khích HS tích cực tham gia các hoạt động trải nghiệm như: chia sẻ những kinh nghiệm đã có của bản thân trong nhóm; thảo luận cùng các bạn để thực hiện các nhiệm vụ được giao; nói về những điều đã trải nghiệm và thu nhận được; chia sẻ những điều đã học hỏi được và cảm xúc của bản thân sau khi tham gia hoạt động; thực hành vận dụng những tri thức mới, kinh nghiệm mới vào các hoạt động trải nghiệm ở lớp học, nhà trường, gia đình, cộng đồng. Đối với cách học tập hợp tác, GV giao cho HS thực hiện các nhiệm vụ học tập đòi hỏi các em phải tương tác, phân chia nhiệm vụ cụ thể và cùng nhau thực hiện nhiệm vụ. Trong quá trình tổ chức các hoạt động, GV luôn đóng vai trò là người tổ chức, hướng dẫn, còn HS đóng vai trò chủ động, tích cực trong việc khám phá tri thức, kinh nghiệm đã có; kiến tạo tri thức, kinh nghiệm mới; thực hành để vận dụng, củng cố, kiểm nghiệm những tri thức, kinh nghiệm mới và vận dụng những tri thức, kinh nghiệm mới đã thu nhận được vào thực tiễn cuộc sống để rèn luyện kĩ năng sống, hành vi, thói quen tích cực.

– Tăng cường sử dụng các phương pháp, kĩ thuật dạy học tích cực trong các giờ hoạt động trải nghiệm nhằm khơi dậy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của HS như: phương pháp dạy học hợp tác, phương pháp thảo luận, phương pháp dạy học tình huống, phương pháp nêu và giải quyết vấn đề, phương pháp sắm vai/ đóng vai, phương pháp trò chơi,

phương pháp toạ đàm; phương pháp thực hành – luyện tập; kĩ thuật “Khăn trải bàn”, kĩ thuật công não, kĩ thuật bản đồ tư duy,...

– Coi trọng việc sử dụng phương pháp thực hành nhằm tạo điều kiện cho HS được vận dụng tổng hợp các tri thức, kĩ năng, thái độ đã có vào việc giải quyết các vấn đề, các tình huống giả định hoặc có thực trong cuộc sống. Qua đó, từng bước hình thành và phát triển các năng lực chung, năng lực đặc thù cho HS.

– Kết hợp sử dụng nhiều phương pháp dạy học và phương pháp giáo dục trong các giờ hoạt động trải nghiệm nhằm giúp HS đạt được mục tiêu của hoạt động một cách nhẹ nhàng, thuận lợi, đồng thời đem lại nhiều điều thú vị, hấp dẫn cho các em.

– Đa dạng hoá các hình thức tổ chức hoạt động trải nghiệm. Tùy điều kiện thực tế và khả năng, GV có thể tổ chức cho HS học tập theo các phương thức thích hợp như: phương thức khám phá (tham quan, cắm trại, thực địa,...), phương thức tương tác (diễn đàn, hội thảo, đóng kịch, trò chơi, hội thi,...), phương thức cống hiến (lao động công ích, tham gia hoạt động tình nguyện, nhân đạo, tuyên truyền,...), phương thức nghiên cứu (khảo sát, điều tra, sáng tạo công nghệ,...).

2. Định hướng về đánh giá

– Đánh giá là khâu cuối cùng của quá trình tổ chức hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp nhưng đóng vai trò rất quan trọng vì thông qua đánh giá, GV không chỉ xác định được mức độ đạt được mục tiêu của HS sau quá trình tham gia hoạt động trải nghiệm mà còn thu thập được thông tin phản hồi kịp thời từ phía HS. Từ đó, có sự điều chỉnh nội dung, phương pháp, hình thức tổ chức hoạt động sao cho phù hợp, hiệu quả. Không những vậy, đánh giá đúng, khoa học còn có tác dụng thúc đẩy HS tích cực, tự chủ tham gia vào các hoạt động và đem lại sự tự tin, nhu cầu tham gia hoạt động cho HS.

– Những căn cứ để đánh giá kết quả Hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp ở lớp 6:

+ Yêu cầu cần đạt được quy định trong Chương trình Hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp lớp 6 được cụ thể hoá thành mục tiêu của mỗi chủ đề. Dựa vào mục tiêu đã xác định cho loại hình Sinh hoạt dưới cờ, Hoạt động giáo dục theo chủ đề trong từng tuần, GV xác định các tiêu chí đánh giá để HS theo đó đánh giá thường xuyên kết quả hoạt động của bản thân.

+ Các yêu cầu đánh giá kết quả giáo dục được quy định trong Chương trình Hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp (trang 44).

+ Kết quả thực hiện các nhiệm vụ và thái độ, cảm xúc, sự tham gia vào các hoạt động của HS; Kết quả tự đánh giá, đánh giá đồng đẳng và đánh giá của GV; Nhận xét, đánh giá của phụ huynh HS.

+ Thông tư số 26/2020/TT-BGDĐT ngày 26 tháng 8 năm 2020 sửa đổi, bổ sung Quy chế đánh giá, xếp loại học sinh trung học cơ sở và trung học phổ thông ban hành kèm theo Thông tư số 58/2011/TT-BGDĐT ngày 12 tháng 12 năm 2011 của Bộ Giáo dục và Đào tạo về “Quy chế đánh giá, xếp loại học sinh trung học cơ sở và học sinh trung học phổ thông”.

– Đánh giá kết quả giáo dục trong Hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp lớp 6 được thực hiện theo hai hình thức: đánh giá thường xuyên và đánh giá định kì.

+ Đánh giá thường xuyên: Được thực hiện sau mỗi chủ đề. GV đưa ra các yêu cầu/ tiêu chí đánh giá, sau đó HS sẽ dựa vào các yêu cầu/ tiêu chí đánh giá để đánh giá theo trình tự: 1/ Cá nhân tự đánh giá; 2/ Đánh giá trong nhóm/ tổ (đánh giá đồng đẳng); 3/ Đánh giá chung trong lớp. Kết quả đánh giá có thể bao gồm cả đánh giá của gia đình khi HS thực hiện hoạt động vận dụng ở gia đình.

+ Đánh giá định kì: Kết quả đánh giá định kì được xác định dựa vào kết quả đánh giá thường xuyên lưu trong hồ sơ của HS. Căn cứ vào những sản phẩm và kết quả đánh giá thường xuyên sau mỗi chủ đề, GV tổng hợp lại để đánh giá kết quả hoạt động giáo dục trong mỗi học kì và năm học của HS.

3. Hướng dẫn sử dụng nguồn tài nguyên sách và các học liệu của Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam

– *Hành trang số* là nền tảng sách điện tử của Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam, được truy cập tại tên miền hanhtrangso.nxbgd.vn. Hành trang số cung cấp phiên bản số hoá của SGK theo Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 và cung cấp các học liệu điện tử hỗ trợ nội dung SGK và các công cụ hỗ trợ việc giảng dạy, học tập của GV và HS. Hành trang số bao gồm ba tính năng chính: Sách điện tử; Luyện tập; Thư viện.

– *Tập huấn* là nền tảng tập huấn GV trực tuyến của Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam, được truy cập tại tên miền: taphuan.nxbgd.vn. Tập huấn cung cấp tài liệu tập huấn GV với đa dạng nội dung và định dạng, nhằm hỗ trợ GV toàn quốc trong việc tiếp cận tài liệu tập huấn, hỗ trợ hướng dẫn giảng dạy Chương trình, SGK mới vào bất kì thời điểm nào trong năm học. Các khoá tập huấn đăng tải những tài liệu tập huấn do Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam biên soạn dưới đa dạng các định dạng: PowerPoint, PDF/Word, video,... và được phân loại theo các nhóm nội dung: tài liệu tập huấn, bài giảng tập huấn, tiết học minh hoạ, video tập huấn trực tuyến, video hướng dẫn sử dụng thiết bị dạy học,... hỗ trợ GV truy cập bất kì thời điểm nào trong năm học. Mỗi khoá tập huấn đăng tải bài kiểm tra, đánh giá tương ứng, sau khi kết thúc khoá tập huấn, GV thực hiện bài kiểm tra và hệ thống sẽ thực hiện việc chấm điểm tự động. Ngoài ra, Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam đã đăng tải các tài liệu tập huấn với đa dạng định dạng và nội dung như: video tiết học minh hoạ; tài liệu tập huấn

(PDF, PowerPoint, Word); hướng dẫn sử dụng thiết bị dạy học; bài kiểm tra, đánh giá; video lớp học trực tuyến;... đảm bảo dễ tiếp cận và sử dụng tại bất kì thời điểm nào trong năm học.

GV có thể linh động sử dụng các nguồn tài nguyên do Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam cung cấp như sau:

– Đối với kho học liệu điện tử được đính kèm trên trang sách điện tử và được tổng hợp tại tính năng Thư viện, GV có thể tải về hoặc sử dụng trực tiếp nguồn học liệu dồi dào và bổ ích này đối với việc: biên soạn giáo án, chuẩn bị bài giảng điện tử; sử dụng làm tư liệu giảng dạy trực tiếp trên lớp cho tiết học sinh động, thú vị và hiệu quả; chia sẻ hoặc tải về thiết bị cá nhân. Qua đó, nguồn tài nguyên sẽ hỗ trợ trong việc mang đến hình ảnh sinh động, trực quan, thu hút sự chú ý của HS, nâng cao chất lượng bài giảng.

– Đối với kho bài tập tương tác từ SGK, sách bổ trợ, Hành trang số cũng cung cấp bài tập tự kiểm tra, đánh giá tại tính năng Luyện tập. Với nguồn bài tập phong phú này, GV có thể triển khai nhiều hoạt động giảng dạy: mở trực tiếp bài tập trên nền tảng, hướng dẫn HS làm bài, tương tác, từ đó tổ chức các hoạt động nhóm, tạo không khí học tập trong lớp; giao bài tập về nhà để HS tự thực hành, ôn tập hoặc sử dụng để kiểm tra bài cũ trước khi bắt đầu tiết học; tham khảo các dạng bài tập để đưa vào bài kiểm tra, đánh giá trên lớp.

– Đối với hệ thống bài giảng điện tử dạng PowerPoint song hành là kịch bản dạy học được cung cấp tại tính năng Thư viện, GV có thể tải trực tiếp về thiết bị cá nhân để trình chiếu giảng dạy trên lớp hoặc tham khảo, tự chỉnh sửa, sáng tạo bổ sung thêm đảm bảo phù hợp với phương pháp giảng dạy của cá nhân. Bài giảng điện tử đã được Hành trang số xây dựng hình ảnh và nội dung bám sát SGK và SGK.

Ngoài ra, Bộ Giáo dục và Đào tạo đã ban hành Thông tư số 44/2020/TT-BGDĐT ngày 03 tháng 11 năm 2020 về Danh mục thiết bị dạy học tối thiểu lớp 6. Căn cứ theo thông tư trên, Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam đã triển khai làm các thiết bị và học liệu cho Hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp 6 như sau:

– Bộ tranh về thiên tai, biến đổi khí hậu. Mục đích sử dụng: Giúp HS nhận diện được dấu hiệu của các loại thiên tai: bão, lũ, lụt, sạt lở đất, mưa đá, lốc, sét,...

– Video clip về cảnh quan thiên nhiên Việt Nam. Mục đích sử dụng: Giáo dục tình yêu quê hương đất nước và ý thức bảo tồn cảnh quan thiên nhiên.

– Bộ thẻ Nghề truyền thống. Mục đích sử dụng: HS nhận biết và làm quen với một số nghề truyền thống ở nước ta như: nghề gốm sứ Bát Tràng, nghề khảm trai Chuông Ngọ, nghề dệt lụa Vạn Phúc,...

– Bộ dụng cụ lao động để HS trải nghiệm với lao động...

GV có thể linh hoạt sử dụng các thiết bị, học liệu trên trong quá trình tổ chức hoạt động.